

Metodické poznámky

Tato publikace obsahuje roční časové řady (od roku 2000), čtvrtletní časové řady a pouze výjimečně měsíční časové řady. Vedle absolutních údajů jsou uváděny také indexy. Pokud není v tabulce nebo v metodických poznámkách uvedeno jinak, jedná se o indexy za sledované období proti stejnému období předchozího roku, přepočtené na stejné ceny, metodiku a organizační strukturu.

Obyvatelstvo

Údaje o počtu a složení obyvatelstva a jejich změnách jsou získávány ze sčítání lidu (zhruba v desetiletých intervalech) a z navazujících údajů o pohybu obyvatelstva a demografických bilancí v intercenzálních obdobích.

Od 1. května 2004 se veškeré údaje týkají občanů České republiky a cizinců s trvalým pobytem v České republice, občanů třetích zemí s přechodným pobytem na území České republiky na základě dlouhodobého víza (nad 90 dnů) nebo povolení k dlouhodobému pobytu, občanů zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu, Lichtenštejnska a jejich rodinných příslušníků s hlášeným přechodným pobytem na území České republiky a cizinců s mezinárodní ochranou v České republice. Od roku 2022 jsou do obyvatelstva zahrnovány také osoby s udělenou dočasnou ochranou v České republice s obvyklým pobytem v České republice. Do roku 2000 se údaje týkaly pouze obyvatel s trvalým bydlištěm v České republice (bez ohledu na jejich státní občanství), od roku 2001 v návaznosti na Sčítání lidu, domů a bytů 2001 nově i cizinců s vízy k pobytu nad 90 dnů a cizinců s azylem.

Údaje zohledňují rovněž události (sňatky, narození a úmrtí) českých občanů s trvalým pobytem na území ČR, ke kterým došlo v cizině, a byly zaregistrovány v ČR v termínu, který umožňuje jejich zařazení do statistiky.

Relativní míry jsou definovány na tisíc obyvatel středního stavu, kojenecká úmrtnost jako počet zemřelých do jednoho roku na tisíc živě narozených.

Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt České republiky jako klíčový ukazatel systému národního účetnictví i hlavní složky výdajů na hrubý domácí produkt jsou vypočteny v souladu s principy Evropského systému národních účtů (ESA 2010). Dne 28. 6. 2024 byly zveřejněny revidované údaje národních účtů za roky 1990 až 2023, což se projevilo i v úpravách čtvrtletních údajů tak, aby navazovaly na údaje roční. Zároveň došlo ke změně referenčního období pro výpočty hodnot ve stálých cenách z roku 2015 na rok 2020.

Hrubý domácí produkt představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržních i netržních). Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony (tzn. včetně daní z produktů a bez dotací na produkty). U netržních služeb jsou výkony vyjádřeny souhrnem mezispotřeby, náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách, pro potřeby sledování vývoje s vyloučením vlivu změn cen následuje převod do stálých cen.

Výdaje na konečnou spotřebu domácností zahrnují hodnotu výrobků a služeb užitých domácnostmi pro uspokojení individuálních potřeb, uhrazených z důchodů domácností a pořízených nákupem, dary i formou naturální spotřeby. Nepatří sem však nákupy určené pro podnikatelskou činnost.

Výdaje na konečnou spotřebu vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem (včetně společenských organizací) představují hodnotu netržních služeb poskytovaných uvedenými institucemi pro uspokojení individuálních a kolektivních potřeb, hrazenou ze státního rozpočtu, rozpočtu obcí a z jiných příspěvků. Vyčísluje se jako rozdíl mezi výkony (v pojetí výše popsaném) a příjmy z vlastní činnosti (nepatří sem např. daně, pokuty, poplatky) všech rozpočtových institucí a většiny příspěvkových organizací

poskytujících netržní služby, zdravotních pojišťoven a neziskových institucí sloužících domácnostem. Společnou charakteristikou těchto institucí je, že jejich činnost není motivována tvorbou zisku.

Tvorba hrubého fixního kapitálu obsahuje hodnotu pořízení hmotného i nehmotného investičního majetku koupeného, převzatého nebo vyrobeného ve vlastní režii, sníženou o jeho prodej a předání. Patří sem i pořízení formou finančního leasingu. Cílem pořízení je vždy využívat tento investiční majetek při produktivní činnosti, nespádají sem předměty dlouhodobé spotřeby pořízené domácnostmi pro uspokojování konečné spotřeby.

Tvorba hrubého kapitálu ve formě **změny stavu zásob, rezerv a ceností** se určuje jako rozdíl mezi doplňováním a čerpáním těchto zásob.

Vývoz zmenšený o dovoz (saldo) charakterizuje vliv zahraničního obchodu se zbožím a službami na možnosti užití produkce rezidenty. Vývoz a dovoz je založen na změně vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Jeho zjištění se opírá o výstupy ze statistického šetření vývozu a dovozu zboží ve vztahu k členským zemím EU (v systému Intrastat) a vyčerpávajícího sledování k ostatním zemím (celní deklarace) a dále se opírá o údaje z daňových přiznání k DPH nerezidentských subjektů (se sídlem v zahraničí), které obchodují s rezidentskými subjekty přímo na území ČR. Údaje o příjmech a výdajích za služby jsou získávány ze statistického šetření a z platební bilance.

Pokladní plnění státního rozpočtu

Uvedeny jsou pouze ukazatele příjmy celkem, výdaje celkem a přebytek (schodek) státního rozpočtu, a to v metodice a cenách jednotlivých sledovaných let. Je uváděna hodnota rozpočtu příjmů a výdajů platná ke konci období. V ročních údajích je uváděn konečný platný roční rozpočet. Všechny údaje jsou převzaty z Ministerstva financí.

Stav vkladů a půjček domácností celkem

Vklady a půjčky domácností u rezidentských peněžních ústavů obsahují údaje (v národní a cizí měně) za sektor domácností, tj. za jednotlivé občany a drobné podnikatele nezapsané v obchodním rejstříku. Zdrojem informací jsou údaje z databáze České národní banky.

Indexy cen výrobců

Cenové indexy průmyslových výrobců a tržních služeb jsou od ledna 2009 sestavovány, počítány a publikovány podle Klasifikace produkce (CZ-CPA). Vyčerpávající informace o klasifikaci jsou uvedeny na webových stránkách ČSÚ pod odkazem:

www.csu.gov.cz/csu/czso/klasifikace

Cenové indexy jsou počítány na základě cen za výběrové soubory reprezentantů do úhrnu pomocí výpočetního vzorce typu Laspeyres. Pro výpočet se používají váhy základního období (tj. roční struktura tržeb, výnosů apod.).

$$I_{1/0} = \frac{\sum p_1 p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} * 100$$

p_1 cena ve sledovaném období

p_0 cena v základním období

$p_0 \cdot q_0$ stálá váha – hodnotový ukazatel základního období (tržby, výnosy apod.)

Ceny, které jsou předmětem statistických zjišťování, jsou cenami převážně realizačními, smluvními (bez vlastní spotřeby), určené výhradně pro tuzemský trh (pro podnikovou sféru). Zjišťované ceny jsou očištěny od daně z přidané hodnoty.

Index cen zemědělských výrobců

V průběhu roku 2022 byl podroben index cen zemědělských výrobců **standardní komplexní revizi**. V rámci této revize byl revidován výběr reprezentantů a respondentů, byl stanoven nový cenový a indexní základ a zavedena nová váhová struktura na bázi struktury tržeb za zemědělskou produkci v jednotlivých měsících.

Cenové indexy zemědělských výrobců jsou **od ledna 2023** počítány na nových váhových schématech odvozených z tržeb zprůměrovaných za roky 2019, 2020 a 2021. Indexy jsou počítány k novému základu **průměr roku 2020 = 100**.

Váhové podíly zemědělských sezónních a nesezónních komodit se v různých měsících roku od sebe navzájem liší, proto bylo ve výpočtu indexu použito dvourozměrného váhového schématu ve tvaru matice. Jeden rozměr je určen pro vertikální agregaci od úrovně reprezentantů až po nejvyšší úroveň, druhý rozměr je pro 12 měsíců v roce. Nominálnímu součtu 1000 je pak roven součet vah nejvyšší agregace „Zemědělské výroba včetně ryb“ za každý měsíc v roce.

Pro výpočet indexu cen zemědělských výrobců **se tudíž využívá proměnlivých měsíčních vah**.

Strukturu indexu cen zemědělských výrobců tvoří 59 základních zemědělských výrobků (cenových reprezentantů), z toho je 46 rostlinných, včetně ovoce a zeleniny, a 13 živočišných výrobků. Dále se sledují ceny dalších 38 výrobků, které do výpočtu indexů nevstupují. Jejich průměrné ceny se však publikují.

Ceny jsou zjišťovány prostřednictvím státního statistického výkazu Ceny Zem 1-12 u cca 500 vybraných výrobců v zemědělství (družstevní, soukromé a státní organizace). Ceny jsou očištěny od daně z přidané hodnoty. Zjišťovány jsou realizační, smluvní ceny (bez vlastní spotřeby), určené pro tuzemský i zahraniční trh bez dopravních nákladů spojených s přepravou k odběrateli.

Indexy cen průmyslových výrobců

Ceny průmyslových výrobců jsou zjišťovány měsíčně na základě údajů z vybraných organizací (cca 1 200) za vybrané reprezentanty (cca 5 000). Vykazované ceny jsou ceny sjednané mezi dodavatelem a odběratelem v tuzemsku bez DPH a spotřební daně (bez nákladů na dopravu k zákazníkovi a nákladů s ní spojených) fakturované za významnější obchodní případy.

Z vykázaných cen se na stálých váhách počítá index cen průmyslových výrobců. Ten měří průměrný cenový vývoj všech průmyslových výrobků vyrobených a prodaných na domácím, českém trhu. Za průmyslové výrobky se považují výrobky vyrobené v odvětvích sekcí B až E podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

V průběhu roku 2022 proběhla standardní komplexní revize indexů cen průmyslových výrobců. Na jejím základě jsou cenové indexy od ledna 2023 počítány na nových vahách za rok 2021. Váhy byly stanoveny na základě struktury tuzemských tržeb za rok 2021 z výkazu Prům 2-01, Ceny Prům 1-12 a administrativních dat výkazu P4-01.

Cenové indexy vypočítávané k základu prosinec 2015 = 100 byly nahrazeny novými technickými cenovými indexy se základem prosinec 2021 = 100. Takto vypočtené indexy jsou od čtyřmístné úrovně klasifikace CZ-CPA výše řetězeny k bazickému základu průměr roku 2015 = 100, čímž je zajištěno pokračování současných časových řad indexů.

Z časové řady se základnou průměr roku 2015=100 byla spočtena časová řada se základnou průměr roku 2021 = 100, a to vydělením indexů časové řady průměr roku 2015 = 100 indexem průměr roku 2021.

Výpočet časových řad k základům průměr roku 2005 = 100 a průměr roku 2010 = 100 byl v prosinci 2022 ukončen.

Odvozené indexy (meziměsíční, meziroční, podíl klouzavých průměrů) jsou stále počítány z řady bazických indexů o základu průměr roku 2015 = 100.

Indexy cen tržních služeb

Úhrnný index cen **tržních služeb v podnikatelské sféře** (tj. mezi podnikatelskými subjekty) je počítán v měsíční časové řadě od roku 1994. Od ledna 2024 cenová šetření zahrnují vybrané služby obsažené v Klasifikaci produkce (CZ-CPA) v oddílech 49, 50, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 80, 81 a 82.

Od ledna 2024 jsou bazické (základní) indexy cen tržních služeb počítány k novému cenovému základu „průměr roku 2021 = 100“ (nepublikované technické indexy) na nových vahách, založených na struktuře tržeb roku 2021. Nově vypočtené technické indexy jsou dále řetězeny k indexnímu základu „průměr roku 2015 = 100“, které jsou následně publikovány. Tím je zachována kontinuita stávajících časových řad. Dosud publikované indexy nebyly revidovány.

Od ledna 2024 jsou indexy cen tržních služeb počítány na vahách založených na struktuře tržeb z roku 2021, která nahradila předchozí strukturu tržeb z roku 2015.

Celkem je zjišťováno pomocí měsíčních výkazů cca 300 stálých cenových reprezentantů od cca 600 respondentů.

Sledovanými cenami jsou převážně ceny realizační, smluvní, popřípadě katalogové, které jsou očištěny od daně z přidané hodnoty. Jedná se převážně o ceny služeb, určených pro tuzemský trh.

Index cen stavebních prací

Indexy cen stavebních prací jsou počítány čtvrtletně na základě dat z výkaznictví Ceny Stav 1-04. Měsíční cenové indexy stavebních prací jsou odhadovány pomocí výsledků dalších měsíčních šetření ČSÚ, a to na podkladě výsledků šetření cen materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví za běžný měsíc (statistický výkaz Ceny Prům 1-12). Do odhadu hodnoty indexu jsou kromě materiálových vlivů zahrnuty i vlivy nemateriálové povahy. Jedná se především o pohyb průměrné měsíční mzdy ve stavebnictví, dopravní náklady, režie a zisk.

Odhady měsíčního vývoje cenového indexu se vždy po uplynutí čtvrtletí (46. den) **zpětně zpřesňují** (tj. běžně revidují) podle nejnovějších výsledků přímého čtvrtletního šetření cen stavebních prací Ceny Stav 1- 04.

Základní cenovou hladinou pro výpočet cenových indexů je průměr roku 2015. Odvozeně jsou počítány indexy meziroční a meziměsíční.

Spotřebitelské ceny

Vývoj indexů spotřebitelských cen se sleduje na spotřebních koších založených na souboru vybraných druhů zboží a služeb placených obyvatelstvem. Za cenové reprezentanty byly vybrány takové výrobky a služby, které se významně podílejí na vydáních obyvatelstva a svým rozsahem pokrývají celou sféru spotřeby. Celkový počet reprezentantů je cca 450.

V roce 2023 proběhla revize váhového systému. Váhy jsou od ledna roku 2024 zaktualizovány na základě výdajů domácností statistiky národních účtů. Primárně vycházejí z výdajů roku 2022 a jsou modifikovány odhadem výdajů roku 2023. Váhy pro detailní cenové reprezentanty jsou zaktualizovány dle údajů statistiky rodinných účtů doplněných o další dostupné zdroje a šetření. Od ledna roku 2024 jsou publikované cenové indexy vypočteny podle nových revidovaných indexních schémat.

Ceny jednotlivých druhů zboží a služeb jsou zjišťovány měsíčně, přímo ve vybraných prodejnách a provozovnách služeb (cca 8 500), pracovníky statistických orgánů ve 35 vybraných okresech v celé ČR a hl. m. Praze.

Od roku 2019 dochází k postupné implementaci „[scanner dat](#)“ (SD, dat z pokladen maloobchodních řetězců) do výpočtu inflace. V počátku byly ceny z terénního cenového šetření u vybraných cenových reprezentantů nahrazovány cenami z SD pouze částečně, tzv. hybridní model – kombinace SD a terénního sběru na úrovni cenového reprezentanta. S přibývajícimi řetězci, jež data pravidelně poskytují, podíl terénního šetření u těchto reprezentantů postupně klesal, až zde SD zcela nahradila terénní sběr cen, tzv. úplný model, kdy už výběr položek není omezen popisem cenového reprezentanta, ale do výpočtu vstupují všechny významné položky řetězce. Výstupem jsou cenové indexy na úrovni ECOICOP5. Od ledna 2021 se to týkalo oddílů klasifikace ECOICOP 01 – Potravin a nealkoholické nápoje, 02 – Alkoholické nápoje, tabák, společně se skupinami 05.61 – Spotřební zboží pro domácnost, 12.13 – Ostatní přístroje, předměty a výrobky pro osobní péči. Od ledna 2022 navíc skupin 06.11 – Léčiva, 06.12 – Ostatní zdravotnické výrobky, 06.139 – Ostatní terapeutické přístroje a vybavení, 09.342 – Potřeby pro domácí zvířata, 09.541 – Papírenské zboží.

Výpočet indexů spotřebitelských cen je prováděn na stálých váhách podle vzorce Laspeyresova:

$$I_{1/0} = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} * 100$$

p_1 cena zboží (služby) ve sledovaném (běžném) období

p_0 cena zboží (služby) v základním období

$p_0 \cdot q_0$ stálá váha - výdaje domácností za zboží (službu) v základním období

Od ledna 2024 došlo u cenových indexů ke změně cenového referenčního období z prosince 2021 na prosinec 2023. Nově vypočítávané indexy o základu prosinec 2023 = 100 jsou na všech úrovních členění spotřebního koše řetězeny ke stávající bazické časové řadě indexů o základu průměr roku 2015 = 100. Tím je zajištěno pokračování této časové řady, ze které jsou následně počítány indexy k dalším základům (předchozí měsíc = 100, stejné období předchozího roku = 100 a index klouzavých průměrů za posledních 12 měsíců k průměru 12 předcházejících měsíců).

Zaměstnanci a mzdy

Údaje se týkají zaměstnanců v evidenčním počtu ekonomických subjektů, který zahrnuje osoby v pracovním, služebním nebo členském poměru (součástí členství je též pracovní vztah) k zaměstnavateli (dále jen „pracovní poměr“).

V údajích o počtu zaměstnanců a průměrných hrubých měsíčních mzdách nejsou zahrnuty osoby vykonávající veřejné funkce (např. poslanci, senátoři, uvolnění členové zastupitelstev všech stupňů), soudci, ženy na mateřské dovolené, osoby na rodičovské dovolené (nepracují-li současně v pracovním poměru), učni, osoby pracující pro firmu na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, zaměstnanci ekonomických subjektů statisticky nesledovaných.

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Nezahrnují se náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem. Jedná

se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

Od 1. čtvrtletí 2009 došlo ve statistice práce a mezd ke změnám v metodice zjišťování a prezentaci výsledků.

Mezi nejdůležitější změny v metodice patří:

- údaje jsou zpracovávány a publikovány podle Klasifikace ekonomických činností (CZ- NACE), národní verze NACE Rev.2, která nahradila dříve používanou klasifikaci OKEČ, národní verzi NACE Rev.1.1;
- byly uplatněny nové metody odhadů non-response a nově zavedeny doodhady za nešetřenou část populace, které vycházejí z administrativních zdrojů dat;
- údaje o počtu zaměstnanců a průměrných mzdách jsou uvedeny v přepočtu na plně zaměstnané (dříve na fyzické osoby), za celé národní hospodářství.

Časová řada údajů ze zpracování čtvrtletních statistických výkazů byla **přepočtena od roku 2000**.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený je přepočtem průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách podle délky jejich pracovních úvazků na zaměstnavatelem stanovenou (plnou) pracovní dobu.

Průměrná hrubá měsíční mzda za celé národní hospodářství zahrnuje údaje za všechny zaměstnance. Je uvedena na přepočtené počty zaměstnanců, zohledňuje tak délku pracovních úvazků zaměstnanců.

Index nákladů práce

Index nákladů práce je čtvrtletní ukazatel vývoje trhu práce, který měří změnu hodinových nákladů práce v aktuálním čtvrtletí k základnímu období (celý rok 2020).

Výpočet vychází z existujících datových zdrojů:

- data o mzdách jsou přebírána ze čtvrtletního výkaznictví ČSÚ a dopočtena na celé národní hospodářství;
- ostatní náklady práce jsou konstruovány jako odhady ze struktury ročního šetření o úplných nákladech práce;
- data za odpracované hodiny jsou přebírána ze čtvrtletního výkaznictví ČSÚ a dopočtena na celé národní hospodářství.

Schéma výpočtu LCI je legislativně upraveno nařízením Evropské Rady a Parlamentu č. 450/2003 a dále nařízením Evropské komise č. 1216/2003.

Úplné náklady práce jsou celkové náklady zaměstnavatele na získání a výchovu zaměstnanců, na odměňování za práci a na zabezpečení sociálních potřeb zaměstnanců. Zahrnují mzdy a platy (včetně náhrady mzdy za neodpracovanou dobu), sociální náklady a výdaje (záonné a dobrovolné), sociální požitky, personální náklady a daně a dotace související se zaměstnáváním lidí.

Nezaměstnanost

Zdrojem dat o počtech uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce jsou fyzické osoby, které osobně požádají o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku úřadu práce, v jejímž obvodu mají bydliště, a při

splnění zákonem stanovených podmínek jsou krajskou pobočkou úřadu práce zařazeny do evidence uchazečů o zaměstnání.

Dosažitelní uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce jsou evidovaní uchazeči (včetně občanů zemí EU a EHP), kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, protože nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání.

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.

Míra volných pracovních míst

Míra volných pracovních míst se počítá jako podíl volných míst na celkovém počtu obsazených a volných míst. V souladu s doporučením Eurostatu je použita metodika, která do celkového počtu volných míst nezahrnuje místa vznikající u firem či soukromníků, do té doby bez zaměstnanců. Počet volných míst je přebírán ze statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí. Počet obsazených míst je v podmínkách ČR definován jako součet počtu zaměstnanců a členů produkčních družstev s jediným a dalším zaměstnáním zjišťovaných výběrovým šetřením pracovních sil.

Po novele zákona o zaměstnanosti platné od 1. ledna 2025 – viz citace níže - došlo během 1. čtvrtletí 2025 k výrazné změně evidence volných pracovních míst. Časová řada proto vykazuje od tohoto období znatelně nižší míru VPM proti předchozím obdobím.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, § 37, odst. 2: „Krajská pobočka Úřadu práce vyřadí z evidence volných pracovních míst oznámené volné pracovní místo po 6 měsících ode dne jeho oznámení zaměstnavatelem. To neplatí u pracovního místa, u něhož je vedeno řízení o žádosti o vydání zaměstnanecké karty nebo modré karty nebo povolení k zaměstnání cizince, a to až do doby ukončení správního řízení.“

Vybrané ukazatele z Výběrového šetření pracovních sil

Veškeré údaje v časové řadě jsou zpracovány podle jednotné metodiky odpovídající platným definicím Eurostatu a doporučením Mezinárodní organizace práce (ILO).

Do počtu **zaměstnaných v národním hospodářství** nejsou zahrnuty osoby na rodičovské dovolené. Na druhé straně sem jsou zahrnuti příslušníci armády, tj. vojáci z povolání. Do roku 2004 byli započtení mezi zaměstnané i vojáci v základní vojenské službě.

Kategorie **nezaměstnaných** koresponduje s definicí ILO. To znamená, že vedle osob, které ve sledovaném období souběžně splňovaly tři základní podmínky:

- byly bez práce;
- byly připraveny k nástupu do práce během 14 dnů;
- hledaly aktivně práci

zahrnuje i osoby, které si již práci našly, ale nástup je stanoven na pozdější dobu (nejpozději do tří měsíců).

Do roku 2022 včetně byl pro přepočtení dat z výběrového souboru na celou populaci využíván krátkodobý demografický odhad počtu obyvatel podle pohlaví a věku k 31. 12. předchozího roku, přepočtený na střed příslušného čtvrtletí. Od roku 2023 se pro všechna čtvrtletí daného roku vychází z koncového stavu demografické struktury obyvatelstva k 31. 12. předchozího roku, od něhož je odečten odhad počtu osob žijících mimo soukromé domácnosti resp. mimo byty.

Zahraniční obchod se zbožím

Zahraniční obchod se zbožím vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti české ekonomiky, tedy o obchodní bilanci zahraničního obchodu české ekonomiky. Sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi českými a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Díky tomu vypovídá o obchodní bilanci zahraničního obchodu české ekonomiky lépe, než statistika pohybu zboží přes hranice, která vypovídá výhradně o fyzickém pohybu zboží přes hranice bez ohledu na to, zda dochází k obchodu mezi českými a zahraničními subjekty.

Údaje o zahraničním obchodu se zbožím (za období od roku 2020) jsou přepočítávány aktualizovanou metodou založenou na vyšší míře detailu, přičemž vychází z předchozí metody používané od roku 2014. Je tedy stále založena na principu změny vlastnictví, tj. zaznamenávají se transakce se zbožím, které překročilo hranici ekonomického území našeho státu a u kterého zároveň došlo ke změně vlastnictví mezi rezidentem a nerezidentem. V případě obchodních výměn zboží prováděných nerezidenty se zachycují pouze transakce spojené s prodejem a nákupem tohoto zboží rezidentům. Zůstává i striktní oddělení zahraničního obchodu se zbožím (princip změny vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty) od pohybu zboží přes hranice (fyzický pohyb zboží přes hranice bez ohledu na změnu vlastnictví).

V České republice jsou základním zdrojem údaje ze statistiky pohybu zboží přes hranice, tj. o vývozu a dovozu prováděném přímo rezidentskými subjekty (se sídlem v ČR), a dále údaje o nákupech a prodejkách z daňových přiznání k DPH nerezidentských subjektů (se sídlem v zahraničí), které obchodují s rezidentskými subjekty přímo na území ČR. Vzhledem k tomu, že údaje v daňových přiznáních k DPH neobsahují informace o komoditní struktuře nákupů a prodejů, je tato struktura odvozována z komoditní struktury pohybu zboží přes hranice nerezidentů a z údajů průmyslové statistiky (subjektů, které svou produkci prodávají nerezidentům už na území ČR).

Data o zahraničním obchodu se zbožím jsou základním zdrojovým údajem pro sestavování HDP podle výdajové metody a rovněž běžného účtu platební bilance.

Registr ekonomických subjektů

Tabulky o počtech jednotek v registru ekonomických subjektů jsou sestaveny na základě údajů z registru ekonomických subjektů podle stavu registrace k příslušnému datu.

Registr ekonomických subjektů eviduje právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy a dále fyzické osoby, které mají podle zvláštního právního předpisu postavení podnikatele.

Zjištěnou aktivitou se rozumí informace o tom, že ekonomický subjekt je plátcem daně z příjmů, daně z přidané hodnoty nebo platí pojistné na sociální zabezpečení za zaměstnance či jako osoba samostatně výdělečně činná.

Soukromí podnikatelé podnikající podle živnostenského zákona zahrnují fyzické osoby podnikající podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Zemědělství podnikatelé – fyzické osoby zahrnují osoby podnikající podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Soukromými podnikateli podnikajícími dle jiných zákonů se rozumí fyzické osoby, jejichž podnikatelská činnost je upravena samostatným právním předpisem kromě zákona o živnostenském podnikání a zákona o zemědělství.

Obchodní společnosti zahrnují veřejné obchodní společnosti, společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti, akciové společnosti, evropské společnosti a evropská hospodářská zájmová sdružení.

Družstva se rozumí družstva a evropské družstevní společnosti.

Od 1. 7. 2024 došlo k úpravě výpočtu velikostní kategorie podle počtu zaměstnanců z důvodu změn v evidenci České správy sociálního zabezpečení (zákon č. 163/2024 Sb.). Do počtu zaměstnanců se nově zahrnují pojištění i nepojištění zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce.

Zemědělství

Výroba masa vyjadřuje hmotnost jatečně upravených těl (jatečnou hmotnost) zvířat, jejichž maso bylo uznáno za vhodné k lidské spotřebě. Zahrnuje jak zvířata z tuzemských chovů, tak dovezená zvířata. Nezahrnuje zvířata z tuzemských chovů vyvezená do zahraničí. Výroba masa je zjišťována ve všech registrovaných jatkách.

Zdrojem dat pro výrobu hovězího a vepřového masa je statistické zjišťování Českého statistického úřadu, výroba drůbežího masa je přebírána z resortního šetření Ministerstva zemědělství. Od roku 2025 jsou k dispozici čtvrtletní údaje pouze pro druhy kur domácí, kachny a krůty. Roční údaj vyjadřuje výrobu drůbežího masa celkem a navazuje na předchozí časovou řadu.

Nákup mléka do roku 2024 vyjadřuje nákup syrového mléka mlékárnami a odbytovými organizacemi bez duplicitního započítání nákupu mlékáren od odbytových organizací, tj. přímý nákup od producentů. Nezahrnuje nákup mléka ze zahraničí. Údaje jsou přebírány z resortního šetření Ministerstva zemědělství. Od roku 2025 jsou zdrojem nákupu mléka hlášení prvních kupujících, která administruje Státní zemědělský intervenční fond.

Průmysl

Index průmyslové produkce měří vlastní výstup průmyslových odvětví i průmyslu celkem očištěný od cenových vlivů. Při jeho výpočtu se z větší části vychází z tržeb za vlastní výrobky a služby přeceněných do stálých cen, v případě vybraných odvětví charakterizují vývoj odvětví fyzické objemy produkce výrobních reprezentantů. Index je primárně počítán jako měsíční bazický index, a to na úrovni dvouciferného oddílu CZ-NACE, v současné době k průměrnému měsíci roku 2021. Údaje byly zpětně přepočteny do roku 2001. Při agregaci na vyšší úroveň se využívají váhy odvozené ze struktury přidané hodnoty v bazickém roce (agregace na úroveň sekcí, hlavních průmyslových seskupení a na průmysl celkem). Meziroční vývoj průmyslové produkce je publikován po očištění o vliv rozdílného počtu pracovních dnů.

V souladu s předpisy Eurostatu index průmyslové produkce pokrývá sekce CZ-NACE B, C, D (kromě skupiny 35.3).

Bližší informace viz www.csu.gov.cz/prumysl_metodika.

Stavebnictví

Stavebními pracemi se rozumí provádění specializovaných i nesespecializovaných stavebních činností. Patří sem práce na novostavbách, opravách, provádění nástaveb a přestaveb budov i inženýrských děl, výstavba prefabrikovaných objektů na staveništi a staveb dočasněho charakteru. Zahrnují se i montážní práce stavebních konstrukcí a hodnota zabudovaného materiálu a konstrukcí. Jedná se o práce uvedené v Klasifikaci produkce (CZ-CPA), v oddílech 41, 42 a 43.

Index stavební produkce je základní ukazatel konjunkturální statistiky stavebnictví. Při jeho výpočtu se vychází z vývoje stavebních prací (ZSV – základní stavební výroba) přeceněných do stálých cen. Index je primárně počítán jako měsíční bazický index, v současné době k průměrnému měsíci roku 2021. Údaje byly zpětně přepočteny do roku 2016. Je publikován za celou populaci podniků s převažující stavební činností. Meziroční vývoj stavební produkce je publikován po očištění o vliv rozdílného počtu pracovních dnů.

Bytová výstavba

Bytem se rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou podle rozhodnutí stavebního úřadu určeny k bydlení a mohou tomuto účelu sloužit jako samostatné bytové jednotky.

Byty zahájené jsou byty v těch domech, jejichž výstavba byla ve sledovaném období povolena, a to bez ohledu na to, zda tyto byty byly ve sledovaném období dokončeny či nikoliv.

Byty dokončené jsou byty v nových budovách, kterým bylo přiděleno číslo popisné/evidenční nebo nově dokončené byty ve stávajících budovách.

Stavební povolení

Stavebním povolením se rozumí celkový počet stavebních povolení (včetně společných), stavebních ohlášení, staveb povolených na podkladě veřejnoprávní smlouvy a staveb ve zkráceném stavebním řízení autorizovaným inspektorem, které byly podle stavebního zákona vydány a evidovány příslušným stavebním úřadem.

Orientační hodnota staveb zahrnuje celkové náklady včetně technologie (v běžných cenách) vynaložené na přípravu, realizaci a uvedení stavby do provozu.

Tržby v motoristickém segmentu, maloobchodě, ubytování, stravování a pohostinství

Tržby v motoristickém segmentu, maloobchodě, ubytování, stravování a pohostinství představují celkové tržby bez DPH za zboží, vlastní výrobky a služby, zjišťované měsíčním šetřením.

Publikovaný ukazatel je index těchto tržeb proti stejnému období předchozího roku, a to za motoristický segment, maloobchod, ubytování, stravování a pohostinství; podle Klasifikace ekonomických činností (CZ- NACE), což je národní verze klasifikace NACE Rev. 2, se jedná o tyto oddíly:

- 45 tržby za obchod, údržbu a opravy motorových vozidel;
- 47 tržby maloobchodu kromě motorových vozidel včetně maloobchodního prodeje pohonných hmot;
- 55 tržby za ubytování;
- 56 tržby za stravování a pohostinství.

Specifikace indexů tržeb podle podrobnějšího sortimentního členění:

- maloobchod kromě maloobchodního prodeje pohonných hmot – CZ-NACE 47 bez 47.3;
- maloobchodní prodej pohonných hmot – CZ-NACE 47.3;
- maloobchod s převahou potravin v nespecializovaných prodejnách – CZ-NACE 47.11;
- maloobchod s potravinami ve specializovaných prodejnách – CZ-NACE 47.2;
- maloobchod s nepotravinářským zbožím – CZ-NACE 47.19 + 47.4 až 47.9.

Index v běžných cenách: stejné období předchozího roku = 100

Index ve stálých cenách: stejné období předchozího roku = 100

(pro deflaci použit cenový index k průměru roku 2021)

Doprava

Zdrojem dat pro **tržby v dopravě a skladování** je měsíční zjišťování. Měsíčně jsou sledovány celkové tržby bez DPH za zboží, vlastní výrobky a služby. Publikovaný ukazatel je index těchto tržeb oproti stejnému období předchozího roku a to za Dopravu a skladování podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE), oddílů 49 až 53.

Index v běžných cenách: stejné období předchozího roku = 100

Index ve stálých cenách: stejné období předchozího roku = 100

(pro deflací použit cenový index k průměru roku 2021)

Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních

Zdrojem informací je pravidelné šetření v hromadných ubytovacích zařízeních, které je rozděleno na měsíční šetření, do kterého jsou zahrnuty všechny kategorie hotelů, a čtvrtletní šetření obsahující zbylá hromadná ubytovací zařízení (např. penziony, kempy, či turistické ubytovny). Údaje o návštěvnosti jsou souhrnem zpracovaných dat za předložené dotazníky a za statisticky doložená data ubytovacích zařízení, od kterých nebyl vyplněný dotazník získán.

V roce 2012 došlo k přerušení souvislé časové řady a od tohoto roku jsou publikována data v nové srovnatelné časové řadě.

Hromadné ubytovací zařízení je zařízení s minimálně pěti samostatnými ubytovacími jednotkami (pokoji či apartmány) a zároveň s deseti a více lůžky, sloužící pro účely cestovního ruchu, tj. poskytující přechodné ubytování hostům (včetně dětí) za účelem dovolené, zájezdu, lázeňské péče, služební cesty, školení, kursu, kongresu, symposia, pobytu dětí ve škole v přírodě, v letních a zimních táborech apod.

Počet hostů udává počet (příjezdů) hostů v hromadných ubytovacích zařízeních. Host v ubytovacím zařízení je každá osoba (nezahrnuje se personál a majitelé ubytovacího zařízení, kteří v ubytovacím zařízení bydlí), která použila služeb zařízení k přechodnému ubytování včetně dětí. Host může použít služeb ubytovacího zařízení z důvodu dovolené, zájezdu, lázeňské péče, služební cesty, školení, kurzu, kongresu, symposia, pobytu dětí ve škole v přírodě, v letních a zimních táborech apod. V rekreačních zařízeních a školicích střediscích podniků (odborových svazů) se hostem rozumí každá osoba, která použila zařízení k přechodnému ubytování z výše vyjmenovaných důvodů, ať se jedná o vlastní zaměstnance podniků (např. členy odborových svazů), jejich rodinné příslušníky nebo osoby k podnikům cizí. Mezi hosty se nezapočítávají osoby, které využívají služeb ubytovacího zařízení k přechodnému ubytování za účelem zaměstnání, či řádného studia. V případě studijních (výměnných) pobytů typu Erasmus a pracovních stáží v délce do jednoho roku se tyto pobyty do cestovního ruchu započítávají.

Počet přenocování udává celkový počet přenocování (strávených nocí) hostů ubytovaných v ubytovacích zařízeních ve sledovaném období.

Indexy tržeb bez DPH ve vybraných službách

Indexy tržeb slouží pro analýzy krátkodobého vývoje a možné predikce budoucího vývoje v jednotlivých odvětvích. Zdrojem dat je měsíční statistické zjišťování. Měsíčně jsou sledovány celkové tržby bez DPH za zboží, vlastní výrobky a služby. Publikovaný ukazatel je index těchto tržeb proti stejnému období předchozího roku za sekce L, M a N podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

Výše uvedené sekce zahrnují následující oddíly činností:

Sekce L – Činnosti v oblasti nemovitostí

oddíl 68 Činnosti v oblasti nemovitostí

Sekce M – Profesní, vědecké a technické činnosti

oddíl 69 Právní a účetnické činnosti

oddíl 70 Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení

oddíl 71 Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy

oddíl 73 Reklama a průzkum trhu

oddíl 74 Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti

Sekce N – Administrativní a podpůrné činnosti

oddíl 77 Činnosti v oblasti pronájmu a operativního leasing

oddíl 78 Činnosti související se zaměstnáním

oddíl 79 Činnosti cestovních agentur, kanceláří a jiné rezervační a související činnosti

oddíl 80 Bezpečnostní a pátrací činnosti

oddíl 81 Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny

oddíl 82 Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání

V rámci sekce M nejsou sledovány oddíly 72 – Výzkum a vývoj a 75 – Veterinární činnosti.

Sociální dávky a sociální příspěvky

Údaje o sociálních dávkách a sociálních příspěvcích jsou uvedeny v souladu s metodikou mezinárodního standardu evropského systému národních účtů. Sledují se zejména v rozdělení na peněžní a naturální, podle způsobu jejich úhrady (ze systémů pojištění a mimo tyto systémy). Základním zdrojem jsou především administrativní (účetní) výkazy vládních institucí.

Sociální dávky vyplácené občanům jsou běžné, pravidelné i nepravidelné, peněžní i naturální platby (transfery) poskytované v rámci sociálního zabezpečení, z doplňkového penzijního pojištění se státním příspěvkem od fondů penzijních společností, dobrovolné podpory od zaměstnavatelů, vládních institucí a od soukromých neziskových organizací poskytujících služby domácnostem. Sociální dávky se rozdělují na:

Dávky důchodového pojištění zahrnují starobní, invalidní, sirotčí a jiné penzijní dávky sociálního zabezpečení a penzijní dávky z doplňkového penzijního pojištění se státním příspěvkem.

Dávky nemocenského pojištění zahrnují nemocenské, podporu při ošetřování člena rodiny, peněžitou pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, dlouhodobé ošetřovné, otcovskou poporodní péči a dávky nemocenského pojištění jinde nezařazené (vyplývající z nemocenského pojištění). Rovněž se zahrnují dávky vyplývající ze zákonného úrazového pojištění, které hradí zaměstnavatelé. Nezahrnují se náhrady mzdy za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti placené zaměstnavatelem.

Dávky v nezaměstnanosti pobírá fyzická osoba s trvalým pobytem na území České republiky, která se minimálně 12 měsíců účastnila na důchodovém pojištění a při ztrátě zaměstnání nepobírá odstupné od posledního zaměstnavatele.

Dávky státní sociální podpory (peněžní) zahrnují přídavek na dítě, sociální příplatek, porodné, rodičovský příspěvek, dávky péčovské péče a dávky státní sociální podpory jinde nezařazené.

Ostatní dávky a výpomocné sociální dávky zahrnují především imputovaný státní příspěvek na zdravotní pojištění za osoby, za něž je plátcem stát, dále zvláštní sociální dávky pro příslušníky ozbrojených

sil při skončení služebního poměru, dávky pomoci v hmotné nouzi a ostatní dávky povahy sociálního zabezpečení (např. příspěvek na péči). Patří sem také sociální dávky poskytované mimo vládní programy sociálního zabezpečení, tj. sociální podpory od zaměstnavatele (např. náhrady mezd v době nemoci poskytované zaměstnavatelem nebo podpory ze sociálního fondu).

Naturální sociální dávky zahrnují hodnotu výkonů zdravotnických zařízení ve výši uhrazené zdravotními pojišťovnami, dávky státní sociální podpory poskytované na bydlení a pohřebné a věcné dávky poskytované v rámci programů pro osoby se zdravotním postižením a péče o staré občany. Zahrnují se také náklady na rekvalifikaci, organizované v rámci aktivní politiky zaměstnanosti.

Sociální příspěvky jsou příspěvky na **sociální pojištění** (na sociální zabezpečení a ostatní sociální pojištění) obsahující všechny (povinné i dobrovolné) platby hrazené přímo nebo zprostředkovaně těm, kdo poskytují sociální dávky, tj. ústřední vládní instituce, zdravotní pojišťovny spravující všeobecné zdravotní pojištění a soukromé penzijní fondy. Plátcem příspěvků na sociální pojištění jsou zaměstnavatelé, kteří platí pojistné za své zaměstnance, zaměstnanci (formou srážky ze mzdy), samoplátcí (osoby samostatně výdělečně činné a jiné osoby, které se účastní daného systému pojištění) a stát (za osoby bez zdanitelných příjmů – seniory, děti, studenty aj.).

Sociální příspěvky zaměstnavatelů zahrnují příspěvky zaměstnavatelů na zákonné sociální zabezpečení (na zajištění penzí, nemocenského, včetně příspěvku na státní politiku zaměstnanosti), zákonné zdravotní a zákonné úrazové pojištění (pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škody při pracovních úrazech nebo nemoci z povolání – hrazené ve prospěch zaměstnanců). Dobrovolné sociální příspěvky obsahují příspěvky zaměstnavatelů na doplňkové penzijní připojištění, dobrovolné příspěvky na zdravotní a životní pojištění.

Příspěvky na sociální pojištění zaměstnanců zahrnují příspěvky prováděné zaměstnavatelem formou srážky ze mzdy. Příspěvky na sociální pojištění od **samoplátců** zahrnují příspěvky osob samostatně výdělečně činných a osob, na které se zákonná povinnost sociálního a zdravotního pojištění nevztahuje.

Příspěvky na sociální pojištění hrazené zaměstnanci, samoplátcí a státem se v rámci systému národních účtů vykazují jako sociální příspěvky domácností.

Platby těchto příspěvků vytvářejí nárok občana na sociální dávky a na zabezpečení lékařské péče ve prospěch pojištěnce nebo uživatele náhrady (např. nároky rodinných příslušníků nebo dědiců při úmrtí pojištěné osoby).